

Daniel Nowak

"Pieśń nowa człowieka nowego. Teologiczno-moralne aspekty muzyki w świetle myśli Josepha Ratzingera – Benedykta XVI", Jacek Bramorski Gdańsk 2012 : [recenzja]

Liturgia Sacra. Liturgia - Musica - Ars 19/2(42), 477-478

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

kultu eucharystycznego w środowisku krzyżackim. Kolejny rozdział stanowi próbę szczegółowego ukazania bogactwa przejawów pobożności maryjnej w krzyżackiej wspólnotie zakonnej. W rozdziale czwartym dokonano charakterystyki kultu w środowisku krzyżackim czterech wybranych świętych patronów: św. Barbary, św. Elżbiety, św. Jerzego oraz św. Huberta. W następnych trzech rozdziałach odniesiono się do wyposażenia liturgicznego i omówiono: wyposażenie kaplic, księgi oraz szaty liturgiczne. Ostatnia część, rozdział ósmy, wskazuje na dziedzictwo liturgiczne krzyżackiej wspólnoty zakonnej, które zostało odnotowane w nowożytnych czasach.

Karol WOJTYŁA, *Tajemnica Boga: Lumen gentium, Crux Cristi, Christus Rex, Immaculata*, Kraków: Wydaw. WAM 2013, 92 [1] s., ISBN 978-83-7767-818-3.

Treść: DZIWIŚZ Stanisław, kard., s. 5–6; FEDOROWICZ Szymon, *Nabożeństwa zorganizowane przez księdza Karola Wojtyłę w kościele św. Floriana w Krakowie w 1951 r. i przeprowadzone przy udziale studentów z jego duszpasterstwa*, s. 7–9; *Lumen gentium*, s. 13–28; *Crux Christi*, s. 31–52; *Christus Rex*, s. 55–69; *Immaculata*, s. 73–87; *Przypisy*, s. 89–92.

MUZYKA

Jacek BRAMORSKI, *Pieśń nowa człowieka nowego. Teologiczno-moralne aspekty muzyki w świetle myśli Josepha Ratzingera – Benedykta XVI*, Gdańsk: Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki 2012, 512 s., ISBN 978-83-933415-3-5.

Praca ks. J. Bramorskiego to pozycja książkowa z zakresu teologii muzyki, oparta w głównej mierze na myśli kard. Josepha Ratzingera – papieża Benedykta XVI. W treści zawarty jest przede wszystkim szeroko rozumiany aspekt moralny muzyki, zarówno w dawnych, jak i współczesnych czasach. Autor, przedstawiając rys historyczny teologicznomoralnej refleksji nad muzyką, rozpoczyna od antyku i podstaw biblijnych; rozdział I odnosi się do starożytności, głównie filozoficznych szkół antycznej Grecji — pitagorejskiej, platońskiej i arystotelesowskiej (*Antyczna teoria etosu muzycznego*, s. 21–82), drugi natomiast poświęcony został rozważaniom opartym na tekstach biblijnych, z podziałem na księgi Starego i Nowego Testamentu (*Biblijne podstawy teologiczno-moralnej koncepcji muzyki*, s. 83–160). W dalszej części pracy przedstawione zostały wyczerpująco — nawiązujące do głównej tematyki pracy — koncepcje muzyczne kolejnych epok, od średniowiecza po wiek XX (*Rys historyczny teologiczno-moralnej refleksji nad muzyką*, s. 161–260). Rozdział IV, zatytułowany: *Podstawowe kierunki teologicznej refleksji o muzyce* (s. 261–363), porusza niezwykle istotne zagadnienia związane z teologią muzyki, spośród których ks. Bramorski wyróżnia następujące: muzyka w aspekcie dzieła stworzenia, umuzyczenie Słowa w perspektywie tajemnicy Wcielenia, pneumatologiczny wymiar muzyki, muzyka liturgiczna w perspektywie eklezjologicznej, muzyka kościelna jako integralna część liturgii, eschatologiczny sens muzyki. W ostatnim rozdziale podjęta została problematyka *Teologii muzyki wobec współczesnych wyzwań kulturo-*

wo-moralnych (s. 365–457). Autor zwraca uwagę na znaczenie teologii w odniesieniu do kryzysu sztuki sakralnej oraz przemian kulturowych, przedstawia współczesne zagrożenia teologicznego sensu muzyki, na koniec zaś porusza istotne zagadnienia związane z chrześcijańskim etosem artysty muzyka, a także powołaniem muzyka kościelnego.

Praca ks. Bramorskiego w sposób niezwykle wyczerpujący wykorzystuje współczesną literaturę teologicznomoralną, teologiczno-muzyczną i liturgiczną (z dominantą na piśmiennictwie kard. Ratzingera), lecz znaleźć można w niej również liczne odwołania do dokumentów Kościoła i myśli m.in. bł. Jana Pawła II. Z powodu szerokiego zakresu odniesień tematycznych bibliografia jest niezwykle obszerna. Dlatego też bardziej należy podkreślić, iż autor umiejętnie i precyzyjnie zarazem skupił się przede wszystkim na odnalezieniu podstawowych kryteriów moralnego znaczenia muzyki, nie podejmując np. zakresu psychologicznego czy socjologicznego. Rozpoczynając rozprawę nad moralną sferą teologii muzyki, gdański profesor przedstawia główne tezy starożytnego etosu muzycznego, który miał wielki wpływ na ówczesne wychowanie. Część poświęcona biblijnej refleksji nad muzyką ukazuje relację tej dziedziny sztuki z wiarą. Trudności tej relacji na przestrzeni wieków opisane zostały syntetycznie w kolejnej części książki. Zaprezentowana interdyscyplinarnie teologiczna refleksja nad muzyką skupia się nad następującymi wymiarami: chrystologicznym, pneumatologicznym, eklezjologicznym, liturgicznym i eschatologicznym. Autor, uwzględniając aktualne dziś realia kulturowe, przedstawia na koniec wezwania teologii muzyki wobec współczesnych zagrożeń, głównie ze strony relatywizmu kulturowego i pragmatyzmu, szeroko komentując wskazania i wnioski kard. J. Ratzingera – Benedykta XVI.

Dzięki książce ks. Bramorskiego można odkryć na nowo wartość muzyki i jej znaczenie w zakresie wiary i moralności człowieka. Komunikatywny język pomaga w dobrym zrozumieniu szeroko zaprezentowanej treści podjętej tematyki. Jest to znakomita pozycja, pomocna zarówno w poszerzeniu wiedzy teologicznej i muzykologicznej, jak i w rozwoju człowieka wierzącego, który zmierza drogą wiary „do nowej ziemi i nowego nieba”, by wyśpiewać chwałę Bogu.

Daniel Nowak

Remigiusz POŚPIECH (red.), *Józef Elsner (1769–1854). Życie – działalność – epoka* (Musica Claromontana — Studia 4), Opole: Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego 2013, 379 s., ISBN 978-83-63950-16-3; ISBN 978-83-7342-370-1.

Praca zbiorowa *Józef Elsner (1769–1854). Życie – działalność – epoka* pod redakcją Remigiusza Pośpiecha znacząco poszerza stan badań nad twórczością Józefa Elsnera oraz naukową literaturę przedmiotu, stanowiąc najważniejszą w niej pozycję od czasu ukazania się w 1957 r. dwutomowej monografii kompozytora pióra Aliny